

Legenda o spiacych
rycerzach w Tatrach.

1. Przeczytaj legende samodzielnie.

Od dawnych czasów Giewont utożsamiany jest ze śpiącym rycerzem, którego sylwetkę przypominać ma kształt góry. Skąd takie skojarzenie? Wszystko za sprawą legendy o śpiących rycerzach, której genezę i fabułę prezentuje poniżej.

Motyw pozostających w śnie bohaterów, którzy zbudzą się, gdy nadejdzie czas walki o wielkie wartości towarzyszy ludzkości od dawna. Znany był starożytnym Grekom (sen Tytanów), Rzymianom, Żydom (prorok Eliasz nie umarł, lecz śpi) i pierwszym chrześcijanom. Jeszcze większej siły nabrał w okresie średniowiecza, szczególnie sprzyjającym kultowi różnorodnych legend. Wierzano w śpiącego w Odenburgu Karola Wielkiego (wskrzesiciela cesarstwa) czy wreszcie idealnego rycerza Rolanda. Podania o podobnej tematyce nie ominęły również Polski. Ich bohaterami byli m.in. królowie Bolesław Chrobry, Bolesław Śmiały i Władysław Łokietek, rycerze królowej Jadwigi andegaweńskiej i hetman Stefan Czarniecki. Wspólnym mianownikiem wszystkich historii było zbudzenie się ze snu wybawców ojczyzny, gdy znajdzie się ona w potrzebie.

W Tatrach legenda o śpiących rycerzach związana jest z trzema miejscami: Ornakiem, Jaskinią pod Pisaną Skałą w Dolinie Kościeliskiej i wreszcie z Giewontem, w którego północnych ścianach znajdują się liczne jaskinie. Jedna z nich nosi nawet nazwę Jaskini Śpiących Rycerzy. Jedna z wersji legendy wskazuje na powiązanie Giewontu z Wawelem. Mówi ona, że raz do roku (wg różnych zapisów w Boże Narodzenie, Wielkanoc lub noc świętojańską) wszyscy polscy królowie spotykają się na obrady nad losem narodu i państwa. Gdy potężny głos dzwonu Zygmunta dotrze do ścian Giewontu, śpiące w pieczarach wojsko pędzi galopem do Krakowa z pytaniem „czy już czas?”. Gdy przewodniczący zebraniu Bolesław Chrobry odpowiada, że jeszcze nie, rycerze wracają pod Giewont, by znów pogrążyć się we śnie.

Inne podanie opowiada o pastuszku imieniem Jaśko, wielkim miłośniku Tatr, mieszkającym w góralskiej wiosce u ich podnóża. Pewnego razu, chłopiec dowiedział się odwiedzającego dom starego gazdy, że w jaskini pod Giewontem ukryty jest skarb. Zaintrygowany tą wiadomością, postanowił wybrać się na pod Giewont w poszukiwaniu owej jaskini. Gdy zmęczony wędrówką przysiadł przy kamieniu, usłyszał rzenie koni. Na wysokości, na której się znajdował, było ono zjawiskiem niezwykle dziwnym.

Po chwili okazało się jednak, że dźwięki dochodzą spod ziemi. Jaśko dostrzegł niewielką szczelinę pomiędzy głazami. Zaciekawiony chłopiec zsunął się w dół, trafiając do dużej groty, pośrodku której płonęło ognisko. Pod jej ścianami stały zaś piękne konie, a pośród nich spał rycerz w lśniącej zbroi. Jaśko chcąc uciekać kopnął przypadkiem w kamień, budząc rycerza, który zadał mu jedno pytanie:

– Czy nadszedł już czas?

– Nie panie, jeszcze nie. – odpadł Jaśko.

– Dobrze. To bardzo dobrze – powiedział rycerz i wskazał chłopcu sąsiednią grootę. – Popatrz chłopcze, tu śpimy my, rycerze jego królewskiej mości. Gdy nadejdzie czas, wstaniemy, aby bronić polskich gór i polskiej ziemi. Ale teraz jeszcze nie budź moich braci. Gdy będzie trzeba, powstaną sami.

Po powrocie do domu Jaśko opowiedział o swojej przygodzie góralom, którzy również zapragnęli zobaczyć rycerzy. Przy kolejnej wyprawie chłopiec nie znalazł jednak wejścia do jaskini, nigdzie nie było też słyhać rżenia koni.

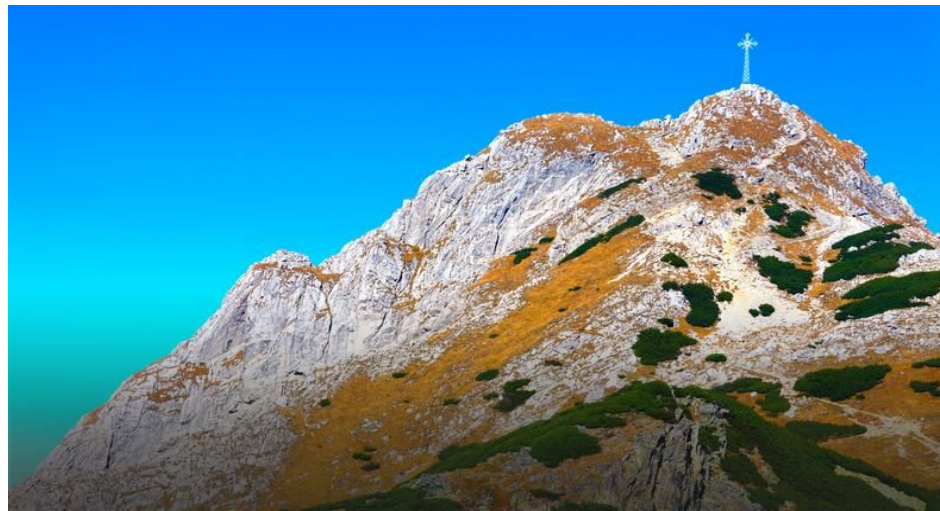
– Jeszcze nie nadszedł właściwy czas. – rzekł do górali, a ci mu uwierzyli.

Stary gazda zwrócił się natomiast do chłopca słowami:

– Nie sądziłem, że uda ci się odnaleźć skarb, o którym ci opowiadałem. Czy wiesz co jest tym skarbem?
Jaśko pokręcił głową.

– To wolność, chłopcze – uśmiechnął się stary góral. – Ona jest największym skarbem. Nie tylko tutaj, w górach, ale na całym świecie. I to właśnie jej będą zawsze strzegli śpiący rycerze z Tatr.

Legenda o śpiących rycerzach w Giewoncie na stałe zamieszkała w świadomości zarówno mieszkańców Podhala, jak i przyjeżdżających w Tatry turystów. Z czasem zaczęto doszukiwać się sylwetki śpiącego rycerza w kształcie masywu, szczególnie widzianego od strony północnej. Według tego wyobrażenia, głowę rycerza ma tworzyć Wielki Giewont, zaś tułów – Długi Giewont.

Legenda o rycerzach śpiących pod Giewontem

Dawno temu, w czasach gdy Najjaśniejsza Rzeczpospolita rozciągała się od morza do morza, żył pewien młody juhas, który wypasał owce na kwiecistych łąkach pod Giewontem. Wielokrotnie przemierzał on ze swym stadem polany, leśne trakty i strome urwiska gór, od Kalatówek aż po Strążyską. W wolnych chwilach wspinał się na strzeliste turnie, aby stamtąd obserwować zamgloną ziemię swoich ojców.

Pewnego dnia zapuścił się w skalny teren tak daleko, jak nigdy do tej pory. Gdy był już na znacznej wysokości, w pobliżu północnych urwisk Giewontu, dostrzegł w skale szczelinę, która bardzo go zaintrygowała. Skuszony ciekawością postanowił wejść do środka. Jego oczom ukazała się rozległa jaskinia, która bajecznymi widokami zapraszała go do dalszej podróży.

Przez dłuższy czas błądził on po podziemnym labiryncie, gdy nagle z daleka usłyszał leniwe rzenie koni. Zdziwił się niezmiernie, lecz postanowił poskromić swój strach i poszukać rozwiązania tej zagadki. Gdy zbliżał się do miejsca, z którego dochodził dźwięk, naturalna w jaskiniach wilgoć stopniowo zmieniała się w ciepło, którego źródła młody juhas również nie potrafił sobie wytłumaczyć.

Wreszcie dostrzegł wielką salę, a w niej płonące ognisko, przy którym z głowami wspartymi o miecze spali zakuci w ciężkie zbroje rycerze. W pobliżu spokojnie odpoczywały konie, czekające na sygnał od swoich właścicieli. Chłopiec przeląkł się bardzo i rzucił się do ucieczki. Był jednak tak przejęty, że potknął się o wielki kamień, czyniąc przy tym ogromny hałas. Zbudziło to ze snu jednego z rycerzy, który donośnym głosem zapytał młodzieńca:

- Czy już czas?

- Kim jesteście? – zapytał przerażony juhas.

- My, Rycerze Korony, śpimy tu od wieków – brzmiała odpowiedź. – Gdy Ojczyzna nasza znajdzie się w niebezpieczeństwie, mamy powstać, chwycić za miecze, dosiąść koni, by bronić Tatr i całej polskiej ziemi przed nieprzyjaciółmi. Czy już czas?

- Nie, Panie. Jeszcze nie czas.

- Zatem pozwól mnie i moim towarzyszom spać dalej.

Tak też uczynił juhas. Szybko wy dostał się z jaskini i rozpowiedział o swojej przygodzie na całym Podhalu. Tak historia ta przetrwała nie tylko w góralskich gawędach, ale i w sercach górali, którzy wierzą, że ziemia ich ojców jest bezpieczna, bo czuwa nad nią oddział nieustraszonych rycerzy koronnych.

Potem pod Tatry przybyło wielu ceprów. Wielu z nich wyposażonych było w zdobycze nowoczesnej techniki, które pozwoliły im przeczesać niemalże każdy centymetr tatrzańskiej ziemi. Owe jaskini jednak nikt nigdy nie odnalazł...

Dlaczego Giewont łatwo rozpoznać, w odróżnieniu od pozostałych tatrzańskich szczytów? Przede wszystkim ze względu na kształt przypominający profil leżącego człowieka. Legenda głosi, że to **Śpiący Rycerz**, który strzeże Zakopanego, czy nawet całej Polski i w razie niebezpieczeństwa powstanie by przyjść z pomocą. Wiąże się z nim wiele legend, chętnie opowiadanych przez miejscowych górali. Mimo, że często różnią się one między sobą szczegółami, najważniejsza rzecz pozostaje niezmienna – Śpiący Rycerz.

[Polskie-legendy-o-spiacych-rycerzach-w_14.html](#)

3. Kliknij na link posłuchaj legendę i odpowiedz w zeszycie na pytania

Od dawnych czasów Giewont utożsamiany jest ze śpiącym rycerzem, którego sylwetkę przypominac ma kształt góry. Skąd takie skojarzenie? Wszystko za sprawą legendy o śpiących rycerzach.

1. Kto jest narratorem tego tekstu?
2. Czego możemy dowiedzieć się o tej postaci?
3. Jak poznaje historię o śpiących rycerzach?
4. Kto opowiada o śpiących rycerzach?

Legenda to utwór epicki, zawierający część prawdy historycznej (fakty, postać, miejsce) osnutej wokół

Najpierw	Potem
szum ogromny, łamanie świerków, ze szczytów spadną głazy, wyleją wody jezior i potoków, pojawią się gęste mgły, zatrząsie się ziemia, pioruny będą walić	ucichną gromy, potoki i jeziora ułożą się w błękitny, mgły zmienią się w rosę, będzie świecić słońce

5. Oto zjawiska, które nastąpią w przyrodzie po przebudzeniu się rycerzy ze snu.

*Określ (ustnie), jaką misję ma spełnić pastuszek, a jaką śpiący rycerze?

*Czy ludzie już stali się mądrzy i dobrzy?

*Co powinno się zmienić na świecie, aby rycerze mogli się wreszcie przebudzić?

6.Przedyskutuj Z RODZICAMI , czy ludzie stali się już mądrzy i dobrzy. Zapisz swoje spostrzeżenia i wnioski w tabeli. (w zeszytcie)

Co obecnie zniewala ludzi i co im zagraża?	Jak powinno być?	Co zrobić, żeby świat był lepszy?

Pokoloruj kolorowanke

LEGENDY – SPOTKANIA Z PRZESZŁOŚCIĄ

Śpiący rycerze w Tatrach

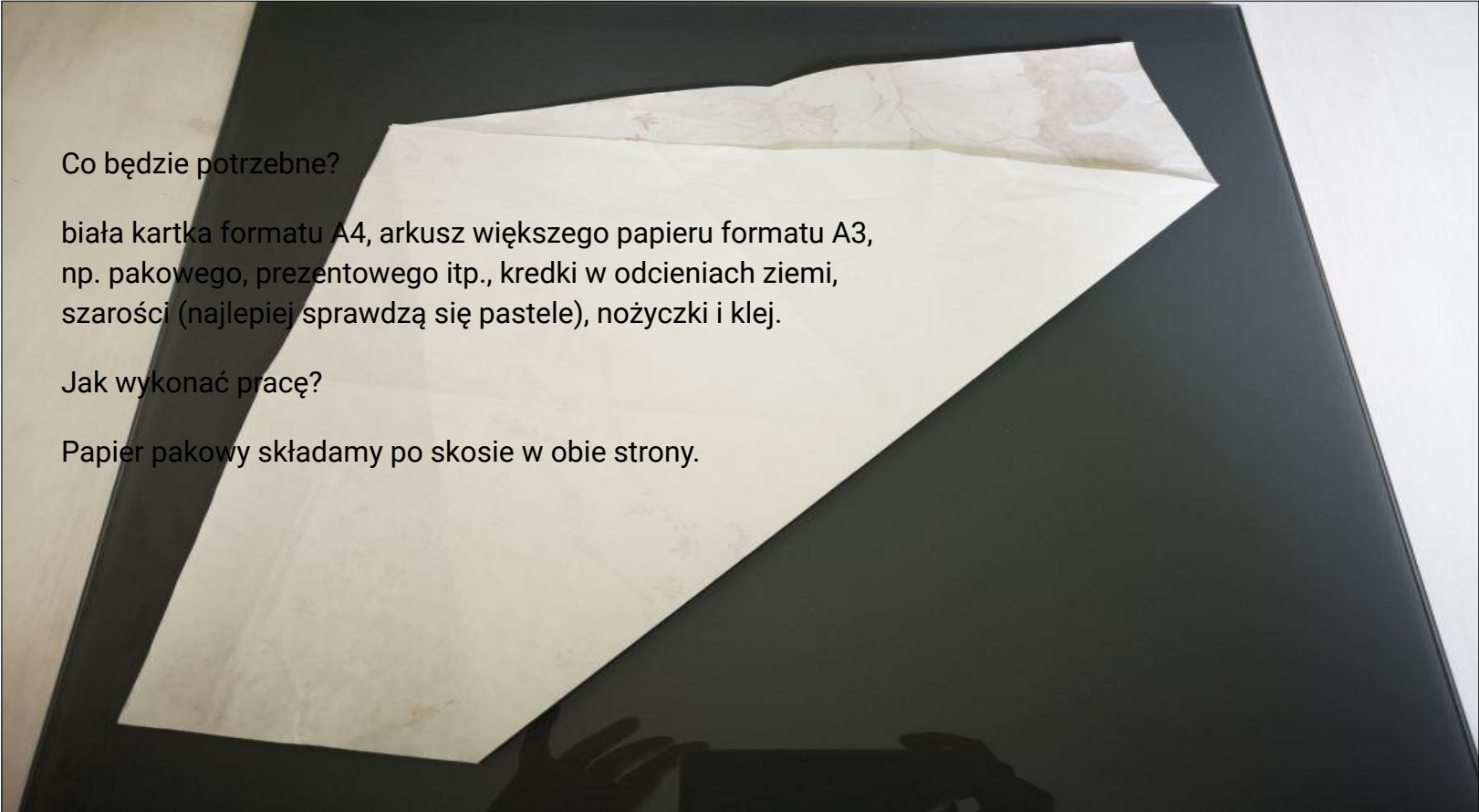
Jaśko

rycerz

stary góral

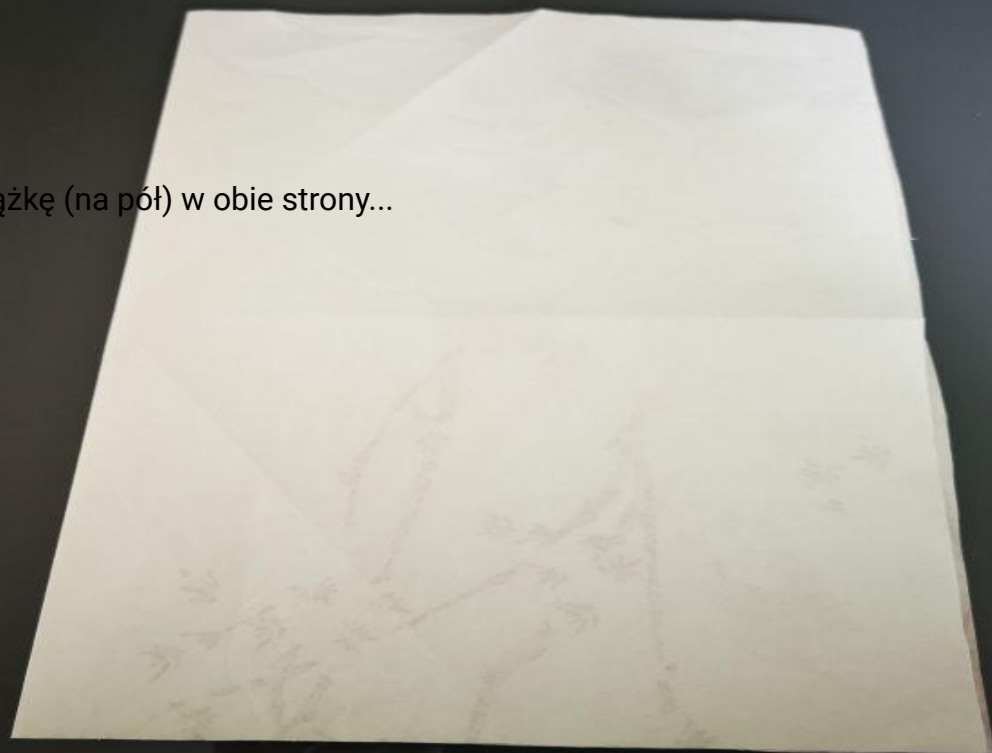
Co będzie potrzebne?

biała kartka formatu A4, arkusz większego papieru formatu A3, np. pakowego, prezentowego itp., kredki w odcieniach ziemi, szarości (najlepiej sprawdzą się pastele), nożyczki i klej.

Jak wykonać pracę?

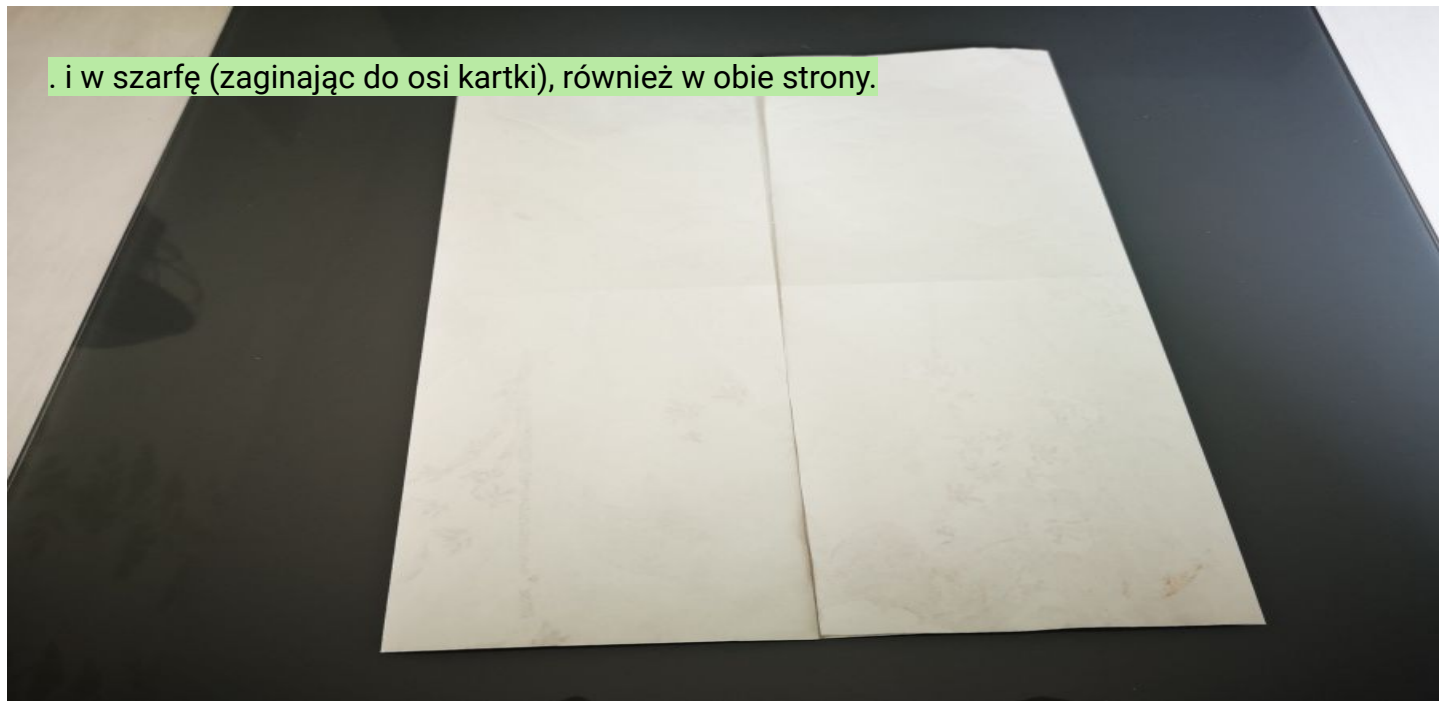
Papier pakowy składamy po skosie w obie strony.

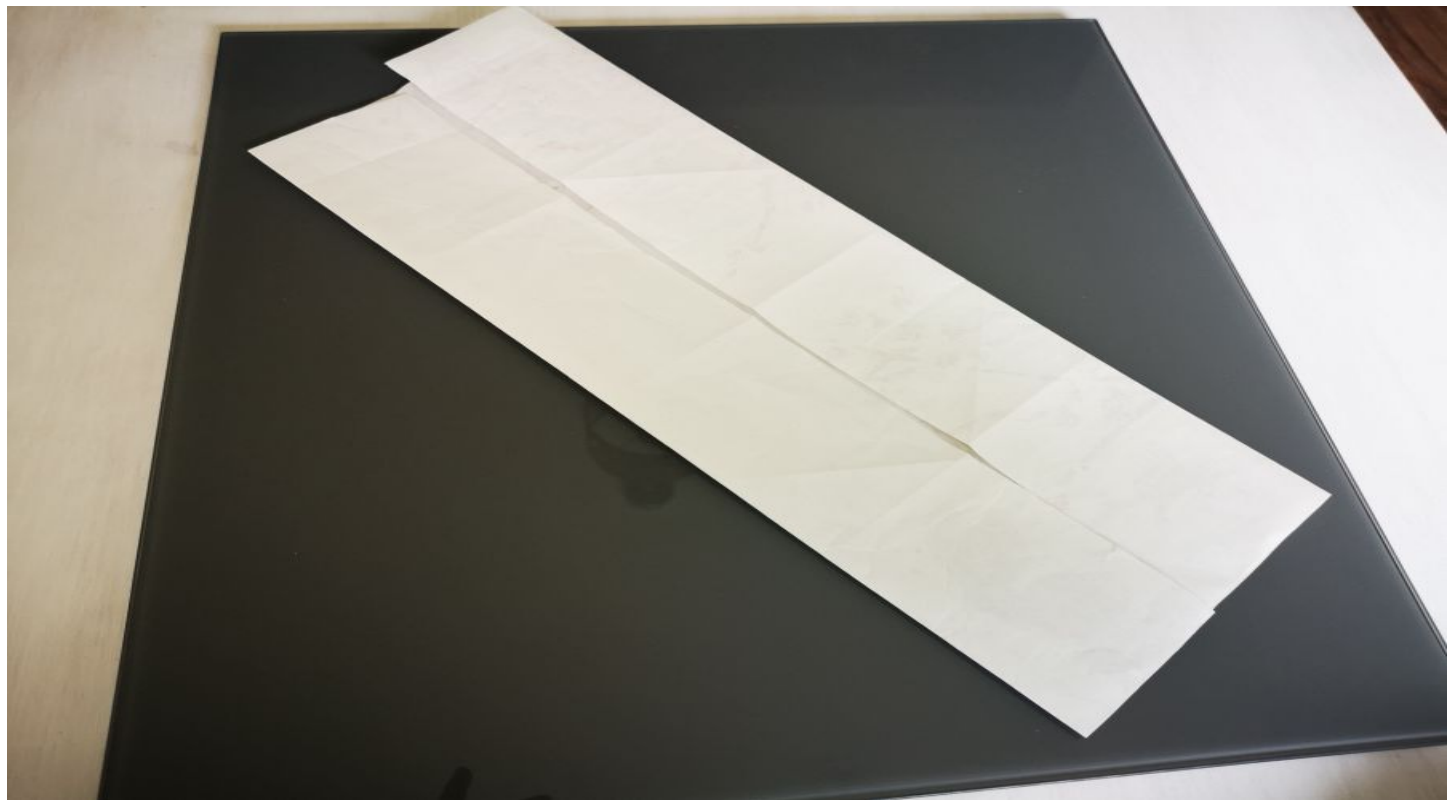
Następnie w książkę (na pół) w obie strony...

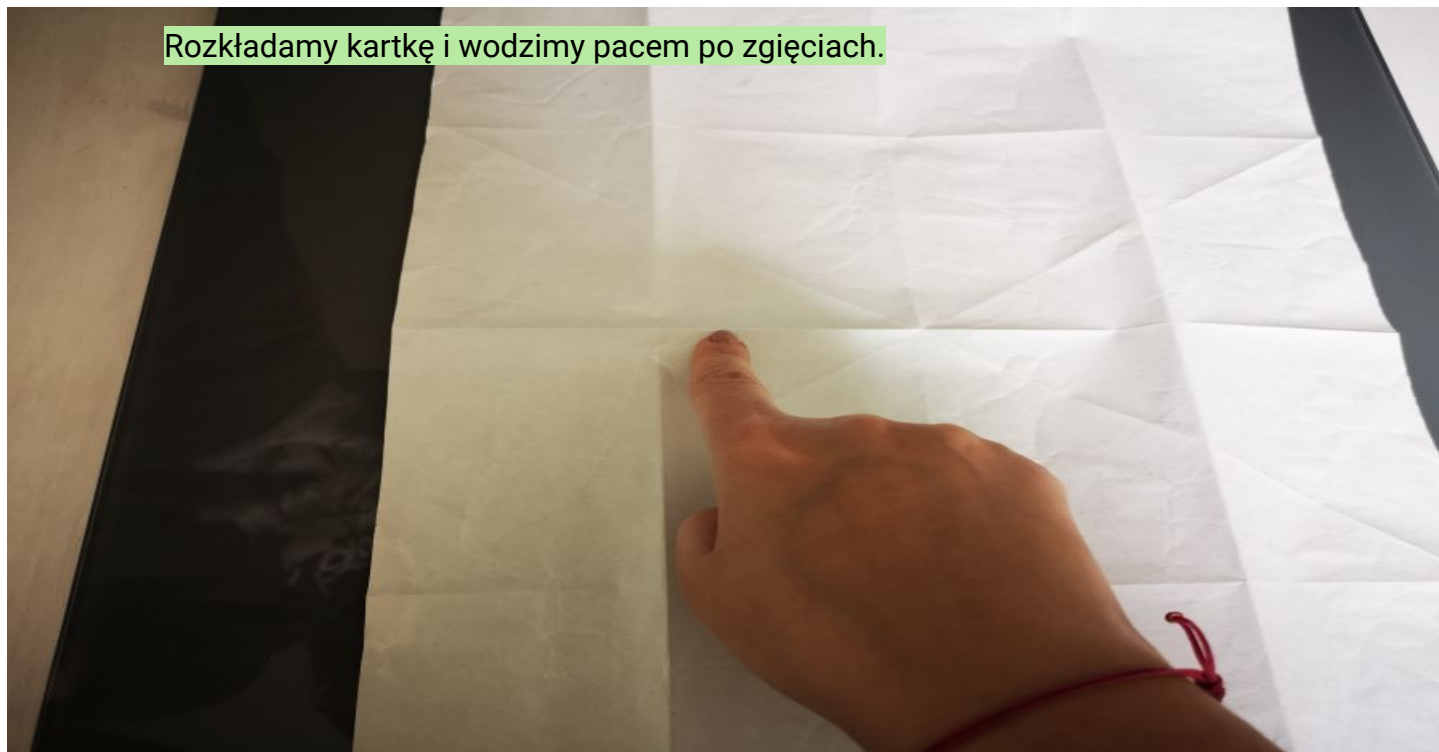

. i w szarfę (zaginając do osi kartki), również w obie strony.

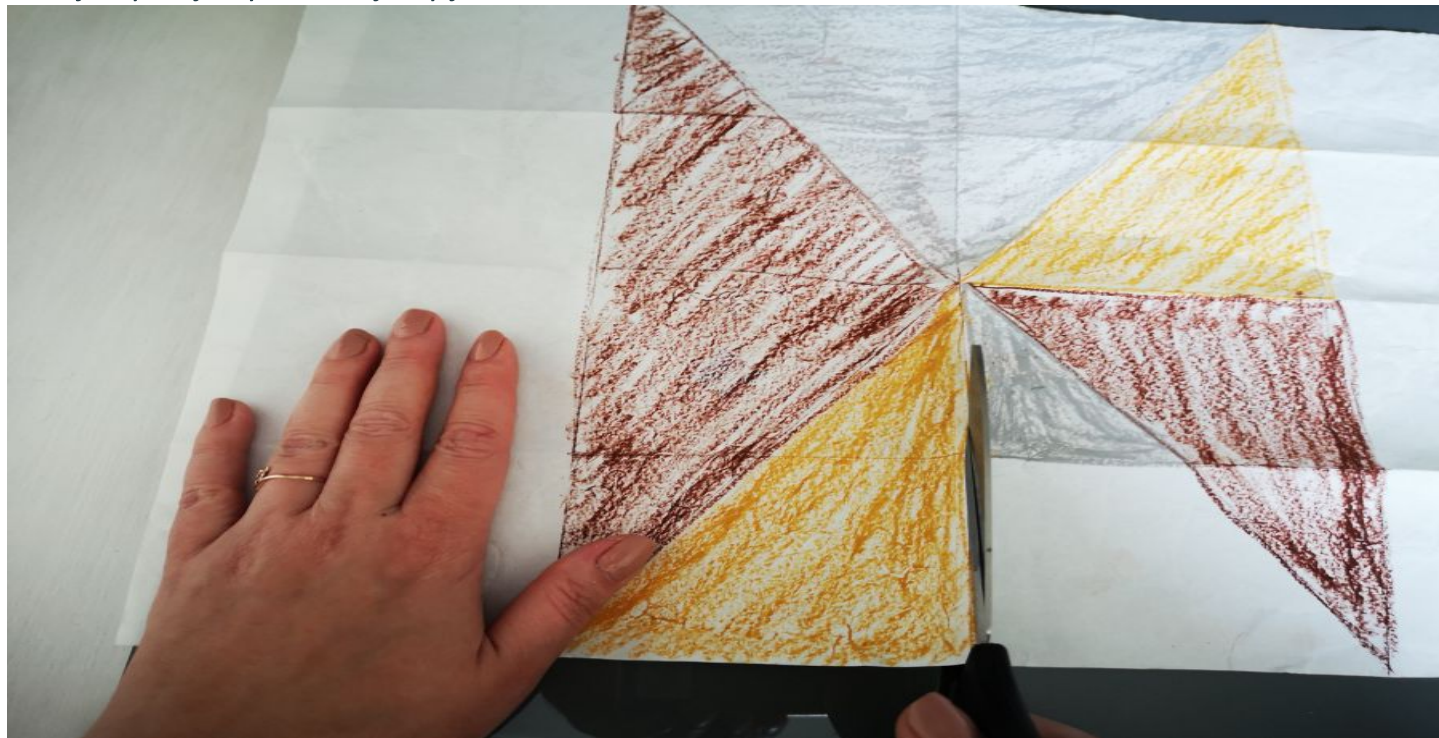

Rozkładamy kartkę i wodzimy pacem po zgięciach.

Odszukujemy trojkaty i kolorujemy je.

Układamy kompozycję z trójkątów, co to może być? To oczywiście góry, które przyklejamy do kartki A4.

Tatry już mamy, brakuje nam tylko śpiących rycerzy. Śmiało, dorysujcie ich. Moi są niebiescy i mają miecze :)

GIEWONT

Ten charakterystyczny szczyt Tatr Zachodnich jest jednym z symboli **Zakopanego**. Górujący nad miastem, widoczny z centrum jak na dłoni masyw Giewontu trudno pomylić z innym szczytem. Mimo, że w jego bezpośrednim sąsiedztwie leżą wyższe szczyty, Giewont, dzięki swojemu usytuowaniu i stromym północnym ścianom schodzącymi do stóp Zakopanego, ze swoimi **1894 m.n.p.m** wydaje się być najwyższy w okolicy. Jego południowe zbocza, niewidoczne od strony miasta są znacznie bardziej łagodne.

KRZYŻ NA GIEWONCIE

Aurę tajemniczości dodatkowo wzmacnia ogromny stalowy krzyż znajdujący się na samym szczycie. Ta 15 metrowa konstrukcja ustawiona została w roku 1901 na pamiątkę 1900 urodzin Jezusa Chrystusa. Wspominał o nim między innymi Papież Jan Paweł II podczas swojej wizyty w Zakopanem. Między innymi dzięki temu krzyż stał się miejscem pielgrzymek ludzi z całej Polski. Jednak krzyż przyciąga nie tylko tłumy wiernych i turystów, ale także ... pioruny, co sprawia, że wierzchołek Giewontu jest wyjątkowo niebezpiecznym miejscem w czasie burzy, co potwierdzają choćby statystyki porażen piorunami.

Tatry są najwyższym pasmem górskim w Karpatach, ich najwyższy szczyt, Gerlach, ma 2655 m.n.p.m. i w całości leży po słowackiej stronie Tatr. Najwyższym szczytem po polskiej stronie są Rysy (2499 m.n.p.m.). Masyw Tatr zajmuje powierzchnię 750m², ma 53 km długości i 18,5 m szerokości. Ciągnie się między Przełęczą Huciańską na zachodzie a Przełęczą Zdziarską na wschodzie, od północy ogranicza je Kotlina Podhalańska, a od południa – Kotlina Spisko-Liptowska.

Polecenie....Zaznacz na mapie Polski

ZAKOPANE

TATRY

GIEWONT

Góral nosi płaski czarny kapelusz z filcu, którego główkę otaczają muszelki zwane kostkami naszyte na czerwonej wstążce. Białą lnianą koszulę z szerokimi rękawami zdobi przy szyi metalowa spinka przystrojona łańcuszkami i koralikami. Góralskie spodnie, czyli portki szyte z białego płótna, mają rozcięcia w pasie i u dołu nogawek. Wzdłuż nogawek biegną lampasy z kolorowego sznurka, dół spodni zdobią pomponiki, a górę - barwny haft zwany parzenicą. Noszony na spodniach skórzany pas bacowski jest bogato zdobiony wyłobieniami, metalowymi ćwiekami i guzami. Kierpce, szyte ze skóry, przywiązuje się do nóg rzemykami zwanymi nawłokami. Cucha, zarzucana na ramiona jak peleryna, jest okryciem wierzchnim. Zdobí ją wielobarwny haft, rozmaite aplikacje, obszyte tasiemką boki oraz czerwona wstążka, służąca do wiązania. Uzupełnieniem stroju jest laska z toporkiem - ciupaga.

Przeczytaj informacje o stroju podhalanskim.

Nakryciem głowy jest kolorowa chusta zwana szmatką. Wiosną i latem dziewczyna chodzi z odkrytą głową, wplatając we włosy kwiaty dla ozdoby. Na batystową koszulę, ozdobioną białym haftem i kryzką, wkłada aksamitny gorset podszyty płótnem i wyszywany barwnym haftem. Wstążka służąca do sznurowania gorsetu jest długa, najczęściej czerwona, związana na dole w kokardę. Jej długie końce swobodnie spływają na spódnice uszytą z tybetu, którą zdobi kwiecisty motyw ułożony w koronę. Pod spódnicą dziewczyna nosi białą halkę zwaną fartuchem, na nogach kierpce, a na szyi sznury czerwonych koralików.

Wycieczka do Zakopanego.

Zadanie domowe

1. Obejrzyj. [Mix - Tańce podhalańskie - Zespół "Śląsk" Dąbrowa Górnicza PKZ YouTube](#)
[YouTube](#) •

2. Wyszukaj i zapisz najciekawsze miejsca do odwiedzenia w Zakopanem.

A może już tam byłeś/byłaś? Jeśli tak to opisz swoją wyprawę do Zakopanego. Później połączmy odwiedzone i miejsca i zrobimy wirtualną wycieczkę po Zakopanem.

Pozdrawiam Was kochani i mam nadzieję że wkrótce się zobaczymy,

Pani Kasia xxx

